

ФЕДІР КУЗЬМИЧ ПОЧЕРНЯЄВ: СПАДЩИНА ВЧЕНОГО ЯК ЧИННИК ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАУКОВОЇ МОЛОДІ

Анотація. Висвітлено наукову діяльність Федора Кузьмича Почерняєва, його внесок у розвиток селекції та генетики в галузі свинарства, а також значення його наукової спадщини для патріотичного виховання студентської та наукової молоді. Дослідження діяльності вченого сприяє формуванню національної ідентичності, усвідомленню ролі української науки у світовому контексті та вихованню нового покоління дослідників.

Abstract. The article highlights the scientific activities of Fedir Kuzmych Pochernyaiev, his contribution to the development of pig breeding selection and genetics, and the significance of his scientific legacy for the patriotic education of students. The study of the scientist's work contributes to the formation of national identity, awareness of the role of Ukrainian science in the global context, and the upbringing of a new generation of researchers.

Ключові слова: Федір Кузьмич Почерняєв, наукова спадщина, селекція свиней, генетика тварин, наукова школа, історія науки, патріотичне виховання, українська наука, тваринництво, племінна справа, освітній процес.

Keywords: Fedir Kuzmych Pochernyaiev, scientific legacy, pig breeding selection, animal genetics, scientific-technical school, history of science, patriotic education, Ukrainian science, animal husbandry, pedigree work, educational process.

У формуванні світогляду молодого покоління вагоме місце посідає історія науки і техніки. Вона сприяє патріотичному вихованню та усвідомленню внеску видатних особистостей у розвиток національної науки. Однією з таких постатей є Федір Кузьмич Почерняєв — доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент ВАСГНІЛ, заслужений діяч науки і техніки України. Метою даної роботи є дослідження життєвого шляху та наукового внеску вченого-селекціонера у галузі свинарства.

Федір Кузьмич Почерняєв народився 1 лютого 1929 року в м. Полтава. Початкову освіту здобув у 1937 році, після чого навчався у Харківській

спеціалізованій школі військово-повітряних сил, яку закінчив у 1949 році. У тому ж році вступив на зоотехнічний факультет Полтавського сільськогосподарського інституту (нині — Полтавський державний аграрний університет) [2].

У 1952 році Федір Кузьмич виконав наукову роботу на тему *«Біологічна кастрація свиней»*, за яку був відзначений Грамотою Міністерства вищої освіти УРСР [1]. Після закінчення інституту продовжив навчання в аспірантурі Полтавського науково-дослідного інституту свинарства, яку завершив у 1957 році за спеціальністю *розведення сільськогосподарських тварин* [2].

У 1958 році Федору Кузьмичу було присуджено науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук, а у 1961 році він був затверджений у вченому званні старшого наукового співробітника за спеціальністю *«розведення сільськогосподарських тварин»*. У 1963 році його призначено заступником директора з наукової роботи Полтавського науково-дослідного інституту свинарства. Обіймаючи цю посаду, Федір Кузьмич ініціював широкомасштабні дослідження, спрямовані на глибоке вивчення біологічних особливостей як вітчизняних, так і імпортованих порід свиней.

Учений розробив низку методик, що враховували віковий підбір, а також застосування біохімічних, імуногенних та фізіологічних показників у селекційній роботі. У 1969 році Ф. К. Почерняєв захистив докторську дисертацію на тему *«Скоростиглість свиней, особливості її прояву та практичне використання»* [2].

У 1971 році йому було присуджено вчений ступінь доктора сільськогосподарських наук, а у 1972 році — затверджено у вченому званні професора за спеціальністю *«розведення сільськогосподарських тварин»*. Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 30 липня 1980 року Федору Кузьмичу Почерняєву було присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки Української РСР. 23 квітня 1982 року, відповідно до Статуту ВАСГНІЛ, його було обрано членом-кореспондентом по відділенню тваринництва [1].

У результаті багаторічної науково-заводської діяльності Ф. К. Почерняєв створив на племінних заводах три нові високопродуктивні лінії кнурів та одне сімейство свиноматок, які були офіційно апробовані Міністерством сільського господарства України. Особливої уваги заслуговують розроблені ним підходи до оцінювання свиней за скоростиглістю потомства із застосуванням біохімічних та імуногенетичних (зокрема, за групами крові) тестів. Ці методики мали потенціал стати дієвим інструментом для ранньої діагностики та прогнозування господарсько-корисних ознак свиней [2].

Наукова діяльність Ф. К. Почерняєва справила суттєвий вплив як на теоретичні основи, так і на практику галузі свинарства. Його роботи сприяли розвитку нових методичних підходів, збагачували зоотехнічну науку та сприяли підвищенню ефективності тваринницького виробництва.

Як визнаний фахівець у галузі свинарства, Федір Кузьмич неодноразово здійснював наукові відрядження за кордон [1]. Він є автором понад 160 наукових праць, а також низки підручників і навчально-методичних посібників, що знайшли широке застосування в освітньому процесі та зберігають актуальність донині. За вагомий внесок у розвиток вітчизняного свинарства та активну громадську діяльність Ф. К. Почерняєв був удостоєний високих державних нагород, зокрема ордена Трудового Червоного Прапора та низки медалей [2].

У результаті багаторічної науково-заводської діяльності Ф. К. Почерняєв створив на племінних заводах три нові високопродуктивні лінії кнурів та одне сімейство свиноматок, які були офіційно апробовані Міністерством сільського господарства України. Особливої уваги заслуговують розроблені ним підходи до оцінювання свиней за скоростиглістю потомства із застосуванням біохімічних та імуногенетичних тестів (зокрема, за групами крові). Запропоновані методики мали потенціал стати ефективним інструментом ранньої діагностики й прогнозування господарсько-корисних ознак свиней [2].

Наукова діяльність Ф. К. Почерняєва справила вагомий вплив як на розвиток теоретичних основ, так і на практику галузі свинарства. Його дослідження сприяли формуванню нових методичних підходів, збагачували зоотехнічну науку та сприяли підвищенню ефективності тваринницького виробництва.

Як визнаний фахівець у галузі свинарства, Федір Кузьмич неодноразово перебував у наукових відрядженнях за кордоном [1]. Він є автором понад 160 наукових праць, а також низки підручників і навчально-методичних посібників, які знайшли широке застосування в освітньому процесі та зберігають актуальність і сьогодні. За значний внесок у розвиток вітчизняного свинарства та активну громадську діяльність Ф. К. Почерняєв був нагороджений високими державними відзнаками, зокрема орденом Трудового Червоного Прапора та низкою медалей [2].

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Нагаєвич, В. М., & Самородов, В. М. (2009). Золоті розсипи спадщини Федора Почерняєва: урочистості з нагоди 80-річчя вченого й організатора науки. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 1, 194–195.
- [2] Особова справа: Почерняєв Федір Кузьмич. Архів Інституту свинарства і АПВ НААН [неопублікований архівний документ].